

UN TEZAU DE MONEDĂ MĂRUNTĂ DESCOPERIT LA CURTEA DOMNEASCĂ DIN SUCEAVA*

Monica Gogu

Inițierea proiectului de restaurare a Curții Domnești de la Suceava a însemnat, într-o primă etapă, efectuarea de noi cercetări arheologice în acest sit care a beneficiat de importante campanii arheologice în ultimii 50 de ani.

Din destul de numerosul material numismatic rezultat în urma campaniei desfășurate în anul 1999** și care acoperă aproape trei secole, de la începutul secolului al XV-lea și până în prima jumătate a secolului al XVII-lea, ne propunem să prezentăm un tezaur de monedă măruntă, important, nu atât prin valoarea sa intrinsecă, destul de redusă de altfel, ci prin faptul că este primul descoperit în perimetrul Curții Domnești.

În ceea ce privește componența tezaurului, care numără 324 de monede întregi și 27 de fragmente, cea mai mare parte o reprezintă sferturile de dinar, *quarting*, emise de Sigismund de Luxemburg, în perioada 1430-1437¹. Restul de câteva piese, șase la număr, sunt jumătăți de groși emiși de domnul Moldovei, Alexandru cel Bun.

După cum s-a putut constata, tezaurul a fost depus direct în pământ, lipsind resturile unui recipient în care acestea să fi fost păstrate. Faptul că nivelul de călcare medieval, păstrat destul de puțin în zonă prezintă urme sporadice de arsură, a afectat și unele piese din componența tezaurului la care se poate constata o arsură secundară superficială. Din păcate, locul unde a fost descoperit, este puternic afectat de intervenții contemporane, chiar în imediata apropiere trecând traseul unei conducte aflată încă în funcțiune. În pământul de umplutură rezultat din săparea gropii pentru această conductă au fost descoperite 28 de monede și câteva fragmente. În aceste condiții, având în vedere deranjamentul contemporan, nu putem afirma cu certitudine că tezaurul a fost recuperat în întregime.

Emis pentru a susține campaniile militare ale lui Sigismund de Luxemburg din ultima parte a domniei sale², *quarting*-ul a pierdut rapid mult din valoarea sa legală inițială, aceea de un sferl de dinar. Devalorizarea s-a realizat atât prin reducerea conținutului de metal prețios, argint, pe care trebuia să-l conțină, cât și al greutatei propriu zise. Acest fapt este observabil și la monedele regatului maghiar prezente în tezaur a căror greutate variază, în limite destul de largi, între 0,10 și 0,65 g, cu o medie de 0,22 g. Multe din piese prezintă defecțiuni de batere, descentrate și de formă, nouă dintre piese sunt incuse, iar una surfrapată pe avers. La acestea se adaugă și gravarea greșită a unor mărci de monetărie³. Campaniile antiotomane și războaiele husite, însemnau cîntuieli considerabile pentru Regatul Ungariei și cereau monedă multă, mai ales cu

* Mulțumesc și pe această cale d-lui dr. Ernest Oberländer-Târnoveanu pentru ajutorul acordat în realizarea acestui articol.

** Colectivul de cercetare a fost compus din: dr. Mircea D. Matei, Universitatea "Valahia", Târgoviște, Florin Hău, Viorel Blănaru și Monica Gogu, Muzeul Național al Bucovinei, Suceava.

¹ A. Pohl, *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters 1300-1540*, Budapest, 1982, Tabelle 53-59; L. Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis Heute*, Budapest, 1979, p. 95.

² Ana-Maria Velter, *Câteva probleme de numismatică românească: monedele atribuite lui Nicolae Redwitz*, în CN, 3, 1980, p. 97.

³ Fenomenul de devalorizare a monedelor, observabil de-a lungul domniei lui Sigismund de Luxemburg, a favorizat apariția pe piață a unor falsuri. Se falsifica mai ales moneda măruntă: obolul, *quartingul*, denarul, Eadem, *Date privilegiate la un tezaur din secolul al XV-lea descoperit la Turda*, în CN, 1, 1978, p. 36.

valoare redusă. În acest scop, regele Sigismund intensifică activitatea monetărilor deja existente și înființează altele noi⁴.

Emiși în cantități uriașe quatingii au cucerit nu numai piața monetară a Ungariei, dar au pătruns și în teritoriile vecine acestui stat, inclusiv în Moldova. Deosebit de interesant este faptul că monedele ungurești sunt cele mai numeroase dintre monedele străine descoperite izolat la Curtea Domnească de la Suceava în perioada 1952-2000⁵. Apariția unui numeros lot de emisiuni ale regelui Sigismund de Luxemburg la Curtea Domnească din Suceava se justifică nu numai prin deplasările frecvente de persoane între Moldova și Transilvania, cât mai ales prin strânsele contacte economice dintre ele. Comerțul prosper al brașovenilor dovedit prin privilegiile oferite de domni moldoveni începând cu Alexandru cel Bun⁶, cât și cel al bistrițenilor, oferea o cale largă de pătrundere a acestor monede, deosebit de necesare în comerțul de zi cu zi.

Tezaurul de la Curtea Domnească are în componență emisiuni de la următoarele ateliere transilvănene: Siglișoara (Schässburg-Segesvár)⁷, Lipova (Lippa) și Baia Mare (Nagybánya). Alte monedări prezente sunt: Bratislava (Pressburg), Székesfehérvár, Buda, Košice (Kaschau), Kremnica (Körmöcbánya, Kremnitz), Pécs (?). Domină, cu o ușoară preponderență, monedele provenind de la Bratislava-Pressburg, lucru firesc, dacă ținem seamă de faptul că acest atelier a produs cel mai mare volum de emisiuni de quatingi.

În ceea ce privește monedele moldovenești, acestea aparțin tipului în care pe avers este figurat capul de bou cu stea între coarne, având la dreapta rozeta, la stânga semiluna și urechi stilizate, având o formă asemănătoare cu a frunzelor. Reversul este mai puțin bine păstrat, totuși se disting scutul cu 7 flori de crin și, pe trei dintre monede, apare în dreapta scutului sigla R⁸. Greutatea jumătăților de groși variază între 0,24 și 0,64 g, cu o medie de 0,46 g. Datorită domniei sale îndelungate, Alexandru cel Bun a emis numeroase serii de monede cu valoarea de jumătate de groș. Baterea acestui nominal va fi continuată și de urmașii săi. Faptul că monedele nu erau particularizate prin legendă, a permis baterea lor pe o perioadă mai îndelungată, adică atât timp cât vechile ștanțe monetare puteau fi folosite. Domniile scurte, de doi-trei ani sau chiar mai puțin, care au urmat morții lui Alexandru cel Bun⁹ puteau favoriza această practică. Datorită acestui fapt, ca și a publicării insuficiente a materialului numismatic, sunt greu de distins emisiunile anepigrafe ale lui Alexandru cel Bun de cele ale urmașilor săi¹⁰, cu excepția celor care poartă însemne distincte.

O priună constatare care se poate face, este aceea că monedele aflate în componența tezaurului descoperit la Curtea Domnească din Suceava au o valoare apropiată, atât din punct de vedere al titlului, cât și al greutateii. O a doua este dată de faptul că, fiind o acumulare conjuncturală, în mod clar monedele din tezaur au avut o circulație contemporană.

Emiterea quatingilor începând cu anul 1430, conform decretului regal de la Bratislava¹¹, ne permite să presupunem că monedele moldovenești din tezaur fac parte din ultimele emisiuni anepigrafe puse în circulație în timpul domniei lui Alexandru cel Bun sau din emisiunile urmașilor săi imediați Iliș și Ștefan al II-lea, databile larg între anii 1430 și 1437.

⁴ O. Ilișcu, *Moneda în România*, București, 1970, p. 40.

⁵ Statistica s-a făcut doar pe monedele care se găsesc astăzi în colecția muzeului din Suceava. Din cele aproximativ o sută de piese descoperite izolat la Curtea Domnească din Suceava, 48% sunt monede moldovenești, 16% monede ungurești, 12% monede poloneze, 10% monede otomane, 8% monede austriece, 2% monede rusești, 1% monede tătarăști, restul de 3% sunt nedeterminabile.

⁶ Documentul nu s-a păstrat, dar este amintit în privilegiul comercial acordat brașovenilor de către Ștefan al II-lea în 1435, R. Manolescu, *Comerțul Țării Românești și Moldovei cu Brașovul (secolele XIV-XVI)*, București, 1965, pp. 65-67.

⁷ Monetăria din Siglișoara este cea de-a doua monetărie înființată de către Sigismund în Transilvania, în anul 1433, alături de cea de la Brașov; cf. L. Huszár, *op.cit.*, p. 25.

⁸ G. Buzdugan, O. Luchian și C. C. Opreșcu, *Monede și bancnote românești*, București, 1977, pp. 62-63, tipul al V-lea, nr. 418 și 439.

⁹ L. Șimanschi, *Criza politică din Moldova dintre anii 1432-1437*, în AIIA, 33, 1996, p. 23.

¹⁰ Katiușa Pârvan, *Monede moldovenești păstrate la Muzeul Național de Istorie a României*, în Suceava - Anuarul Muzeului Național al Bucovinei, 26-28, 1999-2001, p. 360.

¹¹ A. Pohl, *op. cit.*, p. 44.

Tezaurul în discuție reprezintă, probabil, o plată făcută unor soldați sau unor meșteri angajați la reședința domnească pentru diverse lucrări, îngroparea sa fiind legată de evenimentele tulburi care urmează morții lui Alexandru cel Bun. Acestui context politic îi este datorată și îngroparea unui alt tezaur, având în componență numai dublii groși de argint emiși de Alexandru cel Bun (21 de piese) și Iliș (55 de piese), descoperit la aproximativ 200 m de Curtea Domnească¹². Autorii studiului despre acest tezaur, Octavian Ilișcu și Grigore Foit, încadrează monedele de la Alexandru cel Bun ca făcând parte din ultima emisiune de dubli groși a acestui domn, databilă între 1430-1431, iar cele de la Iliș în perioada 1432-1433, adică din prima emisiune a noului domn¹³. Cu toate că descoperirea tezaurului pe care îl publicăm cu acest prilej s-a făcut cu ocazia săpării fundației pentru o clădire, deci cercetarea arheologică a fost restrânsă, s-a putut constata faptul că monedele au fost așezate împreună, direct în pământ, într-o pungă de piele sau într-un sac dintr-un textil, care nu au mai lăsat urme sesizabile arheologic și nu într-un vas, ceea ce sugerează o îngropare făcută în grabă.

În ciuda faptului că monedele din tezaurul descoperit în 1999 se află la polul opus în ceea ce privește puterea circulatorie, față de cel găsit anterior, putem presupune că ambele tezaure reflectă același eveniment politic care i-a forțat pe deținători să își ascundă agoniseala în grabă: detronarea lui Iliș după lupta de la "Loloni", din octombrie 1433 și preluarea domniei de către Ștefan al II-lea. Evenimentul a marcat începutul unei perioade agitate din istoria Moldovei și care va dura până la urcarea pe tron a lui Ștefan cel Mare (1457).

Catalogul monedelor

Moldova

Alexandru cel Bun (1400-1432)

½ gros

1. AE. 0,64 g ↑ 15 mm batere descentrată
MBR 439, în dreapta scutului sigla Я.
2. AE. 0,51 g ↗ 12x14 mm.
MBR, 439.
3. AE. 0,48 g ↑ 13,5 mm.
MBR, 439 (?)
4. AE. 0,44 g ↓ 15 mm.
MBR, 439.
5. AE. 0,42 g → 14 mm.
MBR, 439, în dreapta scutului sigla Я.
6. AE. 0,24 g ↘ 13 mm.
MBR, 418, în dreapta scutului sigla Я.

Pohl, 124-3.3.

8. AE. 0,56 g ↓ 9x12 mm.

Pohl, 124-3.3.

9. AE. 0,49 g ↑ 13 mm.

Pohl, 124-3.3.

10. AE. 0,44 g ↓ 10x13 mm.

Pohl, 124-3.3.

11. AE. 0,42g ↘ 13 mm.

Pohl, 124-3.3.

12. AE. 0,42 g ↖ 11x12 mm.

Pohl, 124-3.3.

13. AE. 0,39 g ↑ 11x13 mm.

Pohl, 124-3.3.

14. AE. 0,39 g ↘ 12 mm.

Pohl, 124-3.3.

15. AE. 0,38 g ↓ 13 mm.

Pohl, 124-3.3.

16. AE. 0,36 g ↗ 13 mm.

Pohl, 124-3.3.

17. AE. 0,36 g → 13 mm.

Pohl, 124-3.3.

18. AE. 0,36 g ↓ 12 mm.

Pohl, 124-3.3

19. AE. 0,36 g ↖ 11 mm.

Ungaria

Sigismund de Luxemburg

(1387-1437)

Quarting

Bratislava (Pressburg)

[1430-1437]

7. AE. 0,63 g → 11x13 mm.

¹² O. Ilișcu și Gr. Foit, *Un tezaur de monede moldovenești din prima jumătate a secolului al XV-lea, descoperit la Suceava*, în *ArhMold*, 5, 1967, p. 145.

¹³ *Ibidem*, p. 163.

Pohl, 124-3.3.
 20. AE. 0,35 g ↗ 13 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 21. AE. 0,34 g → 11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 22. AE. 0,33 g ↙ 11x13 mm.
 Pohl, 124-3.0.
 23. AE. 0,31 g ↓ 11 mm.
 Pohl, 124-3.3 (?).
 24. AE. 0,30 g ↑ 12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 25. AE. 0,30 g ← 12 mm.
 Pohl, 124-3.3 (?).
 26. AE. 0,30 g ↗ 11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 27. AE. 0,29 g ↑ 13 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 28. AE. 0,29 g ↑ 11x13 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 29. AE. 0,28 g ↓ 11x13 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 30. AE. 0,29g ↘ 11x12 mm.
 Pohl, 124-3.3 (?).
 31. AE. 0,28 g ↖ 10x12 mm.
 Pohl, 124-3.2.
 32. AE. 0,28 g ← 9x12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 33. AE. 0,27 g ↖ 10x15 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 34. AE. 0,27 g ↓ 10x11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 35. AE. 0,26 g ↗ 11x13 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 36. AE. 0,26 g ↘ 10x11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 37. AE. 0,25 g → 9x11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 38. AE. 0,24 g ↖ 11x13 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 39. AE. 0,22 g ↘ 10 mm.
 Pohl, 124-7.3
 40. AE. 0,21 g ↙ 10x13 mm.
 Pohl, 124-3.2.
 41. AE. 0,21 g ↑ 10x12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 42. AE. 0,21g ↑ 10x12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 43. AE. 0,21 g ↖ 10 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 44. AE. 0,20 g ← 8x11 mm.
 Pohl, 124-3.3.

45. AE. 0,20 g → 8x11mm.
 Pohl, 124-3.3. Fragmentară.
 46. AE. 0,19 g → 10x12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 47. AE. 0,18 g ← 12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 48. AE. 0,18 g → 11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 49. AE. 0,17 g ↓ 10x12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 50. AE. 0,17 g ↖ 7x11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 51. AE. 0,16 g ↙ 10x11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 52. AE. 0,16 g ↑ 9x12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 53. AE. 0,16 g ↓ 9x11 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 54. AE. 0,15 g ↙ 10x12 mm.
 Pohl, 124-3.3.
 55. AE. 0,15 g ← 9x10 mm.
 Pohl, 124-3.2.
 56. AE. 0,14 g ↓ 8x13 mm.
 Pohl, 124-3.3. Fragmentară.
 57. AE. 0,12 g → 8x13 mm.
 Pohl, 124-3.3.

Sighișoara (Schässburg)
[1430-1437]

58. AE. 0,31 g ↓ 11x14 mm.
 Pohl, 124-5.6.
 59. AE. 0,17 g ↑ 11 mm.
 Pohl, 124-5.4.

Buda
[1430-1437]

60. AE. 0,51 g → 11x12 mm.
 Pohl, 124-1.4.
 61. AE. 0,39 g → 11 mm.
 Pohl, 124-1.4.
 62. AE. 0,37 g ↖ 9x11 mm.
 Pohl, 124-1.6.
 63. AE. 0,32 g ← 11x12 mm.
 Pohl, 124-1.4.
 64. AE. 0,26 g ↓ 12 mm.
 Pohl, 124-6.4.
 65. AE. 0,24 g ↗ 10x13 mm.
 Pohl, 124-1.4.
 66. AE. 0,21 g → 11x12 mm.
 Pohl, 124-1.4.
 67. AE. 0,21 g ↑ 11 mm.

Pohl, 124-1.4.

68. AE. 0,19 g → 9x11 mm.

Pohl, 124-6.4.

Lipova (Lippa)

[1430-1437]

69. AE. 0,21 g ↓ 10x13 mm.

Pohl, 124-4.0.

Baia Mare (Nagybánya)

[1430-1437]

70. AE. 0,20 g ↙ 12 mm.

Pohl, 124-4.4.

71. AE. 0,19 g → 12 mm.

Pohl, 124-4.4.

Pécs (?)

[1430-1437]

72. AE. 0,21 g → 8 mm.

Pohl, 124-4.9

Kremnica (Kremnitz)

[1431]

73. AE. 0,31 g ↙ 11x14 mm.

Pohl, 124-3.7

74. AE. 0,24 g → 10x12 mm.

Pohl, 124-3.7

Košice (Kaschau) [1430-1437]

75. AE. 0,47 g ↑ 14 mm.

Pohl, 124-2.0

76. AE. 0,34 g ↓ 13 mm.

Pohl, 124-2.3

77. AE. 0,32 g ↗ 13x15 mm.

Pohl, 124-2.0

78. AE. 0,26 g ↑ 10x14 mm.

Pohl, 124-2.2

79. AE. 0,24 g → 11 mm.

Pohl, 124-2.3

80. AE. 0,24 g ↑ 8x14 mm.

Pohl, 124-2.3

81. AE. 0,23 g ↑ 11 mm.

Pohl, 124-2.3

82. AE. 0,23 g ↓ 9x13 mm.

Pohl, 124-2.0

83. AE. 0,22 g ↑ 11x12 mm.

Pohl, 124-2.2

84. AE. 0,15 g ↘ 8x11mm.

Pohl, 124-2.3

Székesfehérvár

[1430-1437]

85. AE. 0,42 g → 11 mm.

Pohl, 124-5.

86. AE. 0,40 g ↖ 10x13 mm.

Pohl, 124-7.

87. AE. 0,34 g ↓ 14 mm.

Pohl, 124-4.

88. AE. 0,34 g → 9x12 mm.

Pohl, 124-5.

89. AE. 0,31 g ↑ 11x12 mm.

Pohl, 124-7.

90. AE. 0,31 g ↖ 11 mm.

Pohl, 124-5.

91. AE. 0,30 g ↑ 11 mm.

Pohl, 124-6.

92. AE. 0,28 g ↖ 9x10 mm.

Pohl, 124-2.

93. AE. 0,24g ↘ 12 mm.

Pohl, 124-2 (?).

94. AE. 0,24 g → 10 mm.

Pohl, 124-2.

95. AE. 0,23 g ↑ 14 mm.

Pohl, 124-5.

96. AE. 0,23 g ↙ 13 mm.

Pohl, 124-6.

97. AE. 0,23 g ↘ 9x11 mm.

Pohl, 124-2.

98. AE. 0,22 g ↑ 9x11 mm.

Pohl, 124-9.

99. AE. 0,19 g ↗ 11x12 mm.

Pohl, 124-6.

100. AE. 0,19 g ↙ 10 mm.

Pohl, 124-4.

101. AE. 0,19 g → 9x10 mm.

Pohl, 124-4.

102. AE. 0,19 g → 8x10 mm.

Pohl, 124-2.

103. AE. 0,19 g ← 8x9 mm.

Pohl, 124-3.

104. AE. 0,18 g ↘ 10 mm.

Pohl, 124-7.

105. AE. 0,16 g ← 8x10 mm.

Pohl, 124-7.

106. AE. 0,15 g ↓ 10x11 mm.

Pohl, 124-5.

107. AE. 0,14 g ↑ 8x11 mm.

Pohl, 124-2.

108. AE. 0,14 g ↖ 8x9 mm.

Pohl, 124-2.

Atelier neidentificat

109. AE. 0,36 g ↑ 13 mm.
Pohl, 124-1.
110. AE. 0,22 g → 10x14 mm.
Pohl, 124-1.
111. AE. 0,22 g → 8x13 mm.
Pohl, 124-1.
112. AE. 0,22 g ↑ 8x12 mm.
Pohl, 124-1.
113. AE. 0,14 g ↑ 9 mm.
Pohl, 124-1.
114. AE. 0,12 g → 8x11 mm.
Pohl, 124-1.
115. AE. 0,34 g ↑ 11x13 mm.
Pohl, 124-2.7.
116. AE. 0,25 g ↗ 11 mm.
Pohl, 124-2.7.
117. AE. 0,27 g ↑ 11 mm.
Pohl, 124-4.1.
118. AE. 0,44 g ↖ 13 mm.
Pohl, 124-5.9.
119. AE. 0,41 g ↖ 10x12 mm.
Pohl, 124-5.9.
120. AE. 0,37 g ↑ 11x12 mm.
Pohl, 124-5.9.
121. AE. 0,34 g ↓ 11x13 mm.
Pohl, 124-5.9.
122. AE. 0,12 g ↓ 9 mm.
Pohl, 124-5.9.
123. AE. 0,42 g ↓ 11 mm.
Pohl, 124-6.0.
124. AE. 0,42 g ↘ 9x11 mm.
Pohl, 124-6.0.
125. AE. 0,39 g ↙ 10x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
126. AE. 0,37 g ↑ 13 mm.
Pohl, 124-6.0.
127. AE. 0,36 g ↑ 12 mm.
Pohl, 124-6.0.
128. AE. 0,36 g ↑ 10x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
129. AE. 0,32 g ↑ 14 mm.
Pohl, 124-6.0.
130. AE. 0,31 g ↖ 10x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
131. AE. 0,30 g ↓ 12 mm.
Pohl, 124-6.0.
132. AE. 0,30 g ↗ 11 mm.
Pohl, 124-6.0.
133. AE. 0,30 g ↓ 10x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
134. AE. 0,29 g ← 12 mm.
Pohl, 124-6.0.
135. AE. 0,29 g ← 10x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
136. AE. 0,28 g → 10x15 mm.
Pohl, 124-6.0.
137. AE. 0,27 g ↖ 11x13 mm.
Pohl, 124-6.0.
138. AE. 0,26 g ↘ 12 mm.
Pohl, 124-6.0.
139. AE. 0,26 g ↑ 10x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
140. AE. 0,25 g ↑ 14 mm.
Pohl, 124-6.0.
141. AE. 0,25 g ↓ 9x13 mm.
Pohl, 124-6.0.
142. AE. 0,25 g ← 11x13 mm.
Pohl, 124-6.0.
143. AE. 0,24 g ↘ 11x14 mm.
Pohl, 124-6.0.
144. AE. 0,22 g ↑ 9x11 mm.
Pohl, 124-6.0, dar var. cu siglele C-C.
145. AE. 0,21 g ↗ 11 mm.
Pohl, 124-6.0, dar var. cu siglele C-C.
146. AE. 0,21 g ↘ 10x12 mm.
Pohl, 124-6.0., dar var. cu siglele C-C.
147. AE. 0,20 g ↓ 10x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
148. AE. 0,20 g ↙ 9x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
149. AE. 0,20 g ↑ 8x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
150. AE. 0,18 g ← 8x13 mm.
Pohl, 124-6.0.
151. AE. 0,17 g ↓ 9x12 mm.
Pohl, 124-6.0, dar var. cu siglele C-C.
152. AE. 0,15 g ↑ 9x12 mm.
Pohl, 124-6.0.
153. AE. 0,15 g ↘ 9x11mm.
Pohl, 124-6.0.
154. AE. 0,14 g ↑ 9x11 mm.
Pohl, 124-6.0, dar var. cu siglele C-C.
155. AE. 0,12 g → 8x11 mm.
Pohl, 124-6.0. Fragmentară.
156. AE. 0,11 g ↙ 7x9 mm.
Pohl, 124-6.0. Fragmentară.
157. AE. 0,08 g 9 mm.
Pohl, 124-6.0. Fragment.
158. AE. 0,26 g ↑ 10x13 mm.
Pohl, 124-7.4.
159. AE. 0,10 g ↖ 9x12 mm.

Pohl, 124-7.4.
 160. AE. 0,36g ↓ 10x13 mm.
 Pohl, 124-6.1
 161. AE. 0,33 g ← 11 mm.
 Pohl, 124-6.1
 162. AE. 0,18 g ⊥ 10x11 mm.
 Pohl, 124-6.1
 163. AE. 0,18 g ↑ 12 mm.
 Pohl, 124-6.2.
 164. AE. 0,18 g ↖ 8x14 mm.
 Pohl, 124-6.2.
 165. AE. 0,17 g ↑ 7x13mm.
 Pohl, 124-6.2.
 166. AE. 0,15 g ⊃ 9x10 mm.
 Pohl, 124-6.2.
 167. AE. 0,12 g → 7x10 mm.
 Pohl, 124-6.2. Fragmentară.
 168. AE. 0,45 g ⊃ 9x11 mm.
 Pohl, 124-6.3.
 169. AE. 0,42 g → 11x13 mm.
 Pohl, 124-6.3.
 170. AE. 0,41 g ↗ 13 mm.
 Pohl, 124-6.3.
 171. AE. 0,16 g ↓ 10x12 mm.
 Pohl, 124-6.3.
 172. AE. 0,14 g ↑ 9x11mm.
 Pohl, 124-6.3.
 173. AE. 0,12 g → 9x14 mm.
 Pohl, 124-6.3. Fragmentară.
 174. AE. 0,65 g ↗ 13 mm.
 Pohl, 124-6.5.
 175. AE. 0,28 g → 11x13 mm.
 Pohl, 124-6.5.
 176. AE. 0,22 g ↗ 9 mm.
 Pohl, 124-6.5.
 177. AE. 0,21 g ⊃ 10x12 mm.
 Pohl, 124-6.5.
 178. AE. 0,18 g ⊃ 9x13 mm.
 Pohl, 124-6.5.
 179. AE. 0,17 g ↖ 12 mm.
 Pohl, 124-6.5.
 180. AE. 0,13 g ⊃ 9x11 mm.
 Pohl, 124-6.6

Atelier neprecizat

181. AE. 0,43g → 11x15 mm.
 182. AE. 0,37 g 12 mm.
 Incusă.
 183. AE. 0,37 g ↓ 10x13 mm.
 184. AE. 0,36 g ← 12 mm.
 185. AE. 0,35 g ← 10x12 mm.

186. AE. 0,35 g 10x12 mm.
 187. AE. 0,35 g ↗ 10 mm.
 188. AE. 0,33 g ← 11x13 mm.
 189. AE. 0,33 g ↑ 10x11 mm.
 190. AE. 0,32 g → 11x14 mm.
 191. AE. 0,32 g ↑ 12 mm.
 192. AE. 0,30 g ↗ 13x15 mm.
 193. AE. 0,30 g ⊃ 9x11mm.
 194. AE. 0,29 g 13x15 mm.

Incusă.

195. AE. 0,28 g → 13 mm.
 196. AE. 0,28 g ↓ 12x15 mm.
 197. AE. 0,28 g ↑ 10 mm.
 198. AE. 0,27 g 13 mm.
 199. AE. 0,27 g ↑ 10x12 mm.
 200. AE. 0,27 g → 9x10 mm.
 201. AE. 0,26 g 14 mm.
 202. AE. 0,26 g.12 mm.

Incusă.

203. AE. 0,26 g 10x13 mm.
 204. AE. 0,26 g ↑ 10x11 mm.
 205. AE. 0,25 g ↑ 11x13 mm.
 206. AE. 0,25 g ⊃ 11x12 mm.
 207. AE. 0,24g ↗ 13x15 mm.
 208. AE. 0,24 g 12x13 mm.
 209. AE. 0,24g ⊥12x13 mm.
 210. AE. 0,24 g → 12 mm.
 211. AE. 0,24 g ↑ 11x13 mm.
 212. AE. 0,24 g 11x13 mm.

Surfrapată pe av.

213. AE. 0,24 g → 10x15 mm.
 214-215. AE. 0,24 g ↑ 10x12 mm.
 216. AE. 0,24 g ⊥ 10x12 mm.
 217. AE. 0,24 g → 10x11mm.
 218. AE. 0,24 g 9x10 mm.
 219. AE. 0,23 g 11x12 mm.
 220. AE. 0,23 g 10x13 mm.
 221. AE. 0,23 g 10x11 mm.
 222. AE. 0,23 g ↓ 9x11 mm.
 223. AE. 0,23 g ← 9x11 mm.
 224. AE. 0,22 g 11x13 mm.
 225. AE. 0,22 g ↑ 11x13 mm.
 226. AE. 0,22 g ↓ 10x12 mm.
 227. AE. 0,22 g ↗ 10x14 mm.
 228. AE. 0,22 g ↓ 10x12 mm.
 229. AE. 0,22 g 10x12 mm.
 230. AE. 0,21 g ↓ 13 mm.
 231. AE. 0,21 g 10x13 mm.
 232. AE. 0,21 g 10x13 mm.
 Fragmentară.
 233. AE. 0,21 g 10x12 mm.

Incusă.

234. AE. 0,21 g 8x10 mm.
 235. AE. 0,21 g 8x9 mm.
 236. AE. 0,20 g 11x13 mm.
 237. AE. 0,20 g 15 mm.
 238. AE. 0,19 g ↑ 9x13 mm.
 239. AE. 0,19 g ↑ 8x10 mm.
 240. AE. 0,18 g 14 mm.
 241. AE. 0,18 g → 10x15 mm.
 242. AE. 0,16 g → 10x12 mm.
 243. AE. 0,18 g ↑ 10 mm.
 244. AE. 0,17 g ↑ 12 mm.
 245. AE. 0,17 g ← 9x11 mm.
 246. AE. 0,17 g ∟ 9x11 mm.
 247. AE. 0,17 g 9x10 mm.
 248. AE. 0,17 g 8x12 mm.
 Fragmentară.
 249-250. AE. 0,17 g 8x11 mm.
 251. AE. 0,17 g → 8x10 mm.
 252. AE. 0,16 g 10x12 mm.
 253. AE. 0,16 g 9x11 mm.
 254. AE. 0,16 g → 9x11 mm.
 255. AE. 0,16 g 9x10 mm. incusă
 256. AE. 0,16 g 9x10 mm.
 257. AE. 0,16 g 7x9 mm.
 258. AE. 0,15 g → 11x12 mm.
 259. AE. 0,15 g ↓ 10x13 mm.
 260. AE. 0,15 g 10x12 mm.
 261. AE. 0,15 g 9x13 mm.
 262. AE. 0,15 g ↓ 9x12 mm.
 263. AE. 0,13 g ⊥ 8x11 mm.
 264. AE. 0,14 g 12x14 mm.
 265. AE. 0,14 g 9x12 mm.
 266. AE. 0,14 g ⊞ 8x10 mm.
 267. AE. 0,14 g 7x12 mm.
 Fragmentară.
 268. AE. 0,14 g 6x10 mm.
 269. AE. 0,14 g ↑ 9x12 mm.
 270. AE. 0,13 g 9x11 mm.
 Incusă.
 271. AE. 0,13 g 9x10 mm.
 272. AE. 0,13 g ↑ 8x12 mm.
 273. AE. 0,13 g ↓ 8x11 mm.
 274. AE. 0,13 g ↑ 8x15 mm.
 275. AE. 0,13 g 8x10 mm.
 276. AE. 0,13 g 7 mm.
 277. AE. 0,12 g 8x13 mm.
 Incusă.
 278. AE. 0,12 g ↑ 8x12 mm.
 279. AE. 0,12 g 8x12 mm.
 Incusă. Fragmentară.

280. AE. 0,12 g 8x10 mm.
 281. AE. 0,12 g 7x12 mm.
 Fragment.
 282. AE. 0,12 g ↗ 7x10 mm.
 Fragmentară.
 283. AE. 0,12 g 6x12 mm.
 Fragmentară.
 284. AE. 0,12 g ↑ 5x12 mm.
 Fragmentară
 285. AE. 0,11 g 9x11 mm.
 Incusă.
 286. AE. 0,11 g 9 mm.
 287. AE. 0,11 g 8x13 mm.
 Fragment.
 288. AE. 0,11 g 8x11 mm.
 289. AE. 0,11 g ↑ 8x10 mm.
 290. AE. 0,11 g 7x10 mm.
 Fragment.
 291. AE. 0,10 g 9x12 mm.
 292-293. AE. 0,10 g ↗ 8x11 mm.
 294. AE. 0,10 g 8x10 mm.
 295. AE. 0,10 g 7x9 mm.
 Fragmentară.
 296. AE. 0,10 g 6x11 mm.
 Fragmentară.
 297. AE. 0,10 g 6x7 mm.
 Fragment.
 298. AE. 0,09 g 8x9 mm.
 299. AE. 0,09 g → 8x9 mm.
 300. AE. 0,09 g 7x8 mm.
 301. AE. 0,09 g 5x13 mm.
 Fragmentară.
 302. AE. 0,09 g → 5x10 mm.
 Fragmentară.
 303. AE. 0,09 g 4x10 mm.
 Fragmentară.
 304. AE. 0,08 g 8x11 mm.
 Fragmentară.
 305. AE. 0,08 g 8x10 mm.
 Fragmentară.
 306. AE. 0,08 g 7x12 mm.
 Fragmentară.
 307. AE. 0,08 g 7x9 mm.
 Fragmentară.
 308. AE. 0,08 g ↑ 7x8 mm.
 Fragmentară.
 309. AE. 0,07 g 6x11 mm.
 Fragmentară.
 310. AE. 0,07 g 6x10 mm.
 Fragmentară.
 311. AE. 0,06 g 7x8 mm.

Fragmentară.	320. AE. 0,24 g c.m.s.
312. AE. 0,06 g 5x10 mm.	321-322. AE. 0,22 g c.m.s.
Fragmentară.	323-327. AE. 0,21 g c.m.s.
313. AE. 0,05 g 5x10 mm.	328-332. AE. 0,20 g c.m.s.
Fragmentară.	333- 335. AE. 0,20 g c.m.s.
314. AE. 0,05 g ↑ 4x9 mm.	336. AE. 0,18 g c.m.s.
Fragmentară.	337-340. AE. 0,16 g c.m.s.
315. AE. 0,05 g 4x5 mm.	341. AE. 0,15 g c.m.s.
Fragmentară.	342. AE. 0,14 g c.m.s.
316-317. AE. 0,41 g.	343. AE. 0,13 g c.m.s.
Fragmentare.	344-246. AE. 0,12 g c.m.s.
318. AE. 0,39 g c.m.s.	347-349. AE. 0,11 g c.m.s.
319. AE. 0,26 g c.m.s.	350-351. AE. 0,10 g c.m.s.

**A Hoard from the 15th Century Found at the Princely Court in Suceava
(Abstract)**

The paper presents a hoard of 351 copper coins found in the archaeological researches at the Princely Court from Suceava in 1999. The largest part of the coins is quartings (1/4 denier) issued by Sigismund of Luxemburg (1387-1437), King of Hungary, between 1430-1437. The coins bear the following mintmarks of: Brastislava-Pojon-Pressburg, Sighișoara-Schässburg-Segesvár, Buda, Lipova-Lippa, Baia Mare-Nagybánya, Pécs, Kremnitz, Kaschau and Székesfehérvár. Judging by the written sources, the forgeries of the quartings were numerous. It is reasonable to suppose that some pieces from our hoard are forgeries or pieces produced by inexperienced dies-cutters in the official mints. Some coins have irregular shapes and effaced flans.

All of the Moldavian coins (six pieces of 1/2 copper groat) from the hoard are of a common type. Their description is:

- Obverse: auroch head with a star between the horns, in the right field rosette, in the left field crescent.

- Reverse: shield vertically divided in two parts, three fascias on the left and seven lilies to the right.

Three among the Moldavian coins have in the right of the shield, on the reverse, the letter Я. Because the quartings was issued only between 1430 and 1437, we suppose that the pieces of 1/2 Moldavian groats from the hoard belong to the same epoch. They were strike during the last two years of Alexander I's reign or by his successors, Elias (Iliăș) and Stefan II (Ștefan). The deposition of this hoard could be connected with the troubled times lived by the Moldavian principality after the Alexander's death, because the civil wars broken out between his successors.

The hoard published here is also important because it can offer an image of the currency in Moldavia, first of all, about the position of the Hungarian issues in the currency of this country during the 30 and the 40 of the 15th century.